

*Pirjo
Iivonen*

JÄMÄ- LANKA- SUKAT

2

Moreeni
Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

SISÄLLYS

Alkusanat	7
Langat	8
Hieman väreistä	10
Silmukoiden luonti	14
Langan jatkaminen	18
Lyhyt katsaus kirjassa käytettyihin tekniikoihin	23
Kokotaulukko	28
Silmukkalyhenteet ja termit	29
OHJEET	31
Kiitokset	160

32

Aamunkajo

38

Graffiti

44

Hattara

50

Horisontti

54

Ilta Mallasvedellä

60

Kaleidoskooppi

67

Karkkipäivä

76

Karnevaali

82

Niittykukkia

86

Rakkauslaulu

94

Risuita

100

Salin räsymatto

106

Sininen hetki

114

Sydänpolkuja

120

Takkatuli

124

Tilkkutäkki

132

Tossukat

138

Tuulikannel

146

Uusi romanssi

154

Kaikki loppuu aikanaan

ALKUSANAT

Kun vuonna 2019 ilmestyi ensimmäinen Jämälankasukat-kirjani, totesin jo silloin: ”Jokaisella paljon neulovalla tuntuu olevan määrätön määrä vajaita lankakeriä ja epämääräisiä lankanöttösiä: jämälankoja. Itse olen aika vakuuttunut siitä, että nuo jämälangat lisääntyvät salaa pimeässä, sillä niiden määrä tuntuu kasvavan vuosi vuodelta.” Vaikka näinä vuosina olen neulonut paljon ja myös lahjoittanut eteenpäin langanloppuja sekä lankoja, joita en uskonut ikinä tarvitsevani, silti jämälankoja löytyi yllättävän paljon.

Tästä kirjasta löydät 20 erilaista mallia, joihin saat kulutettua edes osan sinulle kertyneistä langanlopuista, ja aina tarvittaessa voit ostaa tai pyytää ystäviltä hieman lisää. Osassa malleista on myös ns. pääväri, jota kuluu enemmän, ja loput sukasta on sitten neulottu langanlopuista. Tämän kirjan mallisukissa olen käyttänyt ennakoluulottomasti erilaisia väriyhdistelmiä, limittänyt ja lomittanut värejä, jotka riitelevät keskenään, ja lopputulos on kuitenkin toimiva. Haasta sinäkin itsesi käyttämään myös niitä lankoja ja värejä, joita et saa sopimaan oikein mihinkään!

Koska käytössä on ollut on vuosienkin takaisia jämälankoja, niiden valmistajia saati värikoodeja ei ole muistissani. Tästä syystä langat on ohjeissa nimetty värin mukaan. Voit halutesasi kaivella omista varastoistasi samantyyppisiä värejä, mutta voit helposti myös muuttaa jokaisen mallin vastaamaan omia mieltymyksiäsi sekä jämälankavarastoasi. Kaikki kirjan ohjeet on kirjoitettu sekä paksulle että keskipaksulle langalle. Suuri osa malleissa käytetyistä kuvioista on jaollisia neljällä, mikä helpottaa varren ja jalkaterän silmukkamäärän kasvattamista tai vähentämistä.

Kirjan mallit ovat melko helppoja neuloa, joten neuloja voi nauttia omien väriyhdistelmien suunnittelusta sekä itse neulomisesta. Kirjaan kuvatut sukat on neulottu kokoon 38 ja valokuvattu naisten jaloissa, mutta kaikkien mallien kokoa on helppoa muuttaa jalkaterän mittaa muuttamalla. Monet sukista ovat ns. unisex-malleja, joten löydät myös miehille sopivia ohjeita.

Kun julkaiset kirjan ohjeilla neulomiasi sukia esim. somessa, muistathan mainita sekä sukkamallin että suunnittelijan nimen, jotta pääsen ihailemaan, kuinka kauniita sukia juuri sinä olet neulonut!

Mukavia neulomishetkiä sinulle!

Pirjo Iivonen

Hämeenlinnassa 3.9.2023

LANGAT

Sukkalangat jaetaan useimmiten kolmeen eri vahvuuteen: paksuihin, keskipaksuihin ja ohuihin.

- **Paksut sukkalangat** (*worsted tai aran*) ovat lankoja, joita on 100 grammassa noin 180–200 metriä. Puikkosuositus sukissa on 3–3,5 mm.
- **Keskipaksut sukkalangat** (*sport tai DK*) ovat lankoja, joita on 100 grammassa noin 240–300 metriä. Puikkosuositus sukissa on 2,5–3 mm.
- **Ohuet sukkalangat** (*fingering*), ovat lankoja, joita on 100 grammassa noin 390–425 metriä. Puikkosuositus sukissa on 2–2,5 mm.

Lankavyötteesen merkitty puikkosuositus tarkoittaa useimmiten kaikkia neuleita neulepaidoista pipoihin, joten se on pääsääntöisesti liian suuri sukille. Sukat kannattaa neuloa aina suositeltua pienemmillä puikoilla, sillä villasukkien tulee kestää huomattavasti suurempaa kulutusta kuin esimerkiksi pipon. Tiivis neulos on kestävämpää kuin harva. Kuitenkin jos sukat neulotaan kirjoneuleena, kannattaa yleensä käyttää 0,5–1 mm suurempia puikkoja kuin

muuten käyttäisi sukissa. Suuremmat puikot ovat hyödyksi myös monissa nostetuilla silmuilla neulotuissa malleissa, joissa neulos kiristyy helposti.

Jämälangoilla neulottaessa tärkeää on katsoa, että sukkapariin käytettyjen eri lankojen pesuominaisuudet ovat suurin piirtein toisiaan vastaavia. Silloin sukat kestävät sekä käyttöä että pesua ja säilyttävät muotonsa. Jos et ole varma käyttämiesi lankojen koostumuksesta tai pesuominaisuuksista, kannattaa valmiit sukat pestä käsin.

Jämälankasukissa voi käyttää, varsinkin varsisissa, myös vahvistamattomia lankoja, sillä varret eivät joudu yhtä kovalle kulutukselle kuin jalkaterät. Kestävät sukkalangat sisältävät vahviketta, joka on useimmiten merkitty lankavyötteesen nimellä polyamidi tai nylon. Vahvike on siis keinokuitua. Kaikki keinokuidut eivät kuitenkaan ole vahvikkeita. Esimerkiksi akryylilangat sopivat hyvin sukkiensa varsiin, mutta jalkaterässä ne eivät kestä juurikaan käyttöä.

Entä jos lankojen vyötteet ovat kadonneet? Mistä silloin tietää, mitä materiaalia jämälangakopan pohjalla pyörivät langat ovat? Tämä onkin ongelma, johon jokainen jämälangoista neulova usein törmää. Olen kuullut, että liekillä polttamalla voi tarkastaa, onko lanka luonnonkuitua vai keinokuitua, mutta testi ei kerro tarkemmin, mitä kuituja langat sisältävät. Tästä syystä en puutu polttotestaamiseen sen enempää. Itse olen testannut lankojen kestävyyttä lähinnä vetämällä: otan pätkän lankaa ja vedän sitä napakasti tiukalle. Vahvikkeelliset langat eivät katkea, vaikka kuinka kiskoo, ja ne useimmiten pureutuvat syvälle sormiin vedettäessä. Vahvikkeettomat langat puolestaan katkeavat melko pienellä vetämisellä. Ilman vyötettä langan koostumus jää kuitenkin arvailujen varaan, joten varmintä on käyttää sukkien jalkaterissä lankoja, joiden koostumus on tiedossa.

Sukkia neulottaessa on hyvä käyttää keskenään samanvahvuisia lankoja. Vyötteettömistä

langanlopuista on välillä hankalaa tietää, minkä vahvuista kyseinen lanka on. Langan kierteisyys, pulleus tai säikeisyys vaikuttaa siihen, miltä lanka näyttää, ja löyhäkierteinen lanka saattaa helposti näyttää paksummalta kuin onkaan. Jos et tiedä, minkä vahvuinen käsillä oleva lanka on, suuntaa antavan langanvahvuuden saa laskeamalla: Mittaa langasta 10 metrin pätkä ja punnitse se digitaalivaa'alla. 10 m ohutta lankaa (100 g / 420 m) painaa noin 2,5 g, 10 m keskipaksua lankaa (100 g / 260 m) noin 4 g ja 10 m paksua lankaa (100 g / 200 m) noin 5 g.

Tämän kirjan ohjeet on kirjoitettu sekä keskipaksulle että paksulle langalle. Monet malleista ovat sellaisia, että ne on helppo muokata sopimaan myös yksinkertaiselle ohuelle sukkalangalle. Ohuita sukkalankoja voit käyttää myös kaksinkertaisina, jolloin ne vastaavat paksua sukkalankaa.

Alla olevasta taulukosta löydät vaihtoehtoja langan valintaan.

Paksut sukkalangat (100 g / 180–200 m)

- Novita 7 Veljestä
- Kaupunkilanka Kivijalka, Pyynikki ja Koski
- Adlibris Socki
- Gjestal Janne
- Kotikulta Harmonia ja Hetki
- Lankava Lysti
- Teetee Salla
- Menita Lasse

Keskipaksut sukkalangat (100 g / 240–300 m)

- Novita Nalle
- Kaupunkilanka Rotvalli
- Gründl Hot Socks Uni 6-fach
- Louhittaren luola Väinämöinen DK
- Opal 6
- Regia 6
- TeeTee Pallas
- Gjestal Maija
- Lankava Mainio

Ohuet sukkalangat (100 g / 390–425 m)

- Drops Fabel
- Novita Venla
- Gründl Hot Socks Uni 4-fach
- Gründl Hot Socks Pearl
- Louhittaren luola Väinämöinen
- Kaupunkilanka Keskustori
- Filcolana Arwetta Classic
- Austermann Step
- Opal 4
- Regia 4

HIEMAN VÄREISTÄ

Kun neulotaan vajaista keristä ja muista jämälangoista, ongelmaksi muodostuu usein se, miten yhdistellä käytettäviä lankoja ja varsinkin niiden värejä toisiinsa. Jos käytettävissä olevia värejä on rajoitetusti eikä halua hankkia lisää lankoja, kannattaa valittuun malliin poimia omaa silmää miellyttävät värit.

Välillä kuitenkin käy niin, että eriväriset langat näyttävät kerällä vierekkäin aseteltuna kivalta, mutta neulottuna samaan työhön ne saattavat ikään kuin hukkua toisiinsa. Jotta ikäviä yllätyksiä ei sattuisi, on hyvä palauttaa mieleen hieman väriopin perusteita. Vaikka värioppia ei tarvitse orjallisesti noudattaa, se tarjoaa oivallisia työkaluja värien valintaan.

Päävärit

Värit muodostuvat kolmesta pääväristä, jotka ovat sininen, punainen ja keltainen. Kaikki muut värit, kuten oranssi, vihreä ja violetti, muodostuvat päävärien yhdistelmistä. Väriympyrän avulla voi tarkastella eri värien suhdetta toisiinsa.

Vastavärit

Väriympyrän avulla on helppoa löytää vastavärit eli värit, jotka sijaitsevat väriympyrän vastakaisilla puolilla. Vastavärit erottuvat toisistaan hyvin, ja niiden avulla neuleeseen saa luotua voimakasta kontrastia.

Lähivärit

Väriympyrässä toistensa vieressä sijaitsevia värejä kutsutaan lähiväreiksi. Kun haluaa neulaa harmonisesti liukuvia väripintoja, langat kannattaa ryhmitellä lähiväreittäin.

Valööri eli värin tummuusaste

Valöörillä tarkoitetaan sitä, kuinka vaalea tai tumma väri on. Jos kaikki valitut langat ovat tummuudeltaan samanlaisia, saattaa työhön syntyä liian pieni kontrasti, vaikka värit sinänsä sopisivat toisiinsa. Helpoin tapa selvittää, kuinka lähellä samaa tummuusastetta langat ovat, on ottaa niistä kuva kännykällä ja muuttaa kuva mustavalkoiseksi. Jos langat erottuvat toisistaan mustavalkoisina riittävästi, ne erottuvat neuleessakin hyvin.

Kylläisyys

Värin puhtautta ja väripitoisuutta mitataan kylläisyydellä. Kun langan värjäyksessä on käytetty runsaasti pigmenttejä, lanka on hyvin voimakkaan värinen. Yleisenä nyrkkisääntönä voisi sanoa, että kannattaa valita työhön sekä kylläisiä että taitettuja tai murrettuja värejä. Murretuissa väreissä on sekoitettu pääväriä sekä sen vastaväriä toisiinsa, jolloin lopputulos on murretun pehmeä. Taitetuksi väriä sanotaan silloin, kun pääväriin on lisätty esimerkiksi valkoista.

Neutraalit värit

Valkoinen, harmaa ja musta ovat neutraaleja värejä. Ne toimivat erittäin hyvin muiden värien rinnalla tuoden muiden värien sävyt hyvin esiin. Myös neutraaleissa väreissä kannattaa kiinnittää huomiota valööriin.